

Dialog cu Parintele Serafim Rose despre varsta pamantului, datarea cu carbon 14 , straturile geologice, originea corpurilor ceresti, creationistii stiintifici, evolutionism, limitele schimbarii biologice, evolutia umana.

ÎNTREBĂRI SI RĂSPUNSURI

Din cursul despre Cartea Facerii (1981 si 1982) - Parintele Serafim Rose

1. Vârsta pământului

STUDENT: După cronologia biblică, pământul are cam 7500 de ani vechime; dar după evolutionisti, si chiar după istoria predată în licee, pământul are miliarde de ani vechime. Cum explicati acest lucru ?

Parintele SERAFIM: Avem câteva cărți pe această temă, pe care vi le voi arăta. Există destui oameni care, în ultimii zece sau douăzeci de ani, au început să contraatace pe cei ce sunt extrem de siguri de această teorie. Există un grup în San Diego numit Institutul de cercetări creationiste si un altul în Michigan, numit Societatea pentru cercetarea creatiei. Ei au dat la iveală câteva cărți de stiintă care examinează problema: pe ce temei fac oamenii aceste prezumtii despre milioanele si miliardele de ani ? Se dovedeste că teoria contine mult mai multe ipoteze decât fapte.

Există o carte scrisă de un evolutionist, intitulată *Cum s-a alcătuit scala timpului preistoric* (The Growth of a Prehistoric Time Scale), în care autorul (William B.N. Berry) admite că pentru a interpreta milioanele si miliardele de ani trebuie presupus că fiintele fosilizate din nivelurile inferioare de roci sunt strămosii evolutivi ai celor din nivelurile superioare. Dar se întâmplă adeseori ca aceste straturi să fie în ordine gresită după teoria evolutionistăstraturile cu organisme mai primitive se află în partea de sus.

Prin urmare, este la fel ca în vremea lui Copernic. Pe-atunci exista interpretarea ptolemeică a miscării corpurilor ceresti, potrivit căreia soarele planetele si stelele se învârteau toate în jurul pământului. S-a pus întrebarea- de ce oare planetele nu corespund cu stelele ? Unii antici ziceau că aceasta se datorează faptului că se află în sfere diferite. Adică stelele sunt mai îndepărtate iar planetele mai apropiate; deci planetele par a se deplasa mai iute Dar atunci de ce uneori planetele merg înainte iar alteori înapoi ? Pentru explicarea miscării lor astronomii ptolemeici trebuiau să spună că ele se rotesc fiecare în jurul alteia, într-o miscare foarte complexă de cicluri si epicycluri oscilând în jurul pământului. Unele merg înapoi, altele alcătuiesc cifra opt'

Urmărirea miscărilor planetelor după modelul ptolemeic devenise atât de complicată, încât lui Copernic i-a venit ideea că poate toate acestea sunt gresite - poate că pământul si planetele se miscau în jurul soarelui. A început să facă socoteli pomind de la această idee, iar teoria lui s-a dovedit mult mai simplă. Până la urmă am ajuns să acceptăm că teoria lui era cea adevărată.

Asemeni astronomilor ptolemeici, evolutionistii ce studiază straturile care contin fosile descoperă adesea că ele sunt cu susul în jos, în ordinea gresită, sau prea apropiate între ele conform ideilor evolutioniste. Ei numesc aceste lucruri "disconformități", "paraconformități" sau "pseudo-conformități". Ei trebuie să găsească justificări pentru faptul că totul este în ordinea gresită. Dacă îi întrebi de unde stiu care e ordinea corectă, vor admite că singurul motiv după care cunosc ordinea corectă este faptul că stiu că evolutia e adevărată.[Vezi W.B.N. Berry, Growth ofa Prehistoric Time Scale, ed. cit., p. 42.] Vedeti, este ceva necurat la mijloc. Ar trebui să dovedească teoria, iar pentru a dovedi teoria trebuie să pornească de la ea. Deci nu este ceva atât de concret pe cât se spune.

Creationistii stiintifici, cum își spun ei însisi, au câteva cărți interesante despre dovezile vechimii pământului. [Principalele cărți la care făcea referință Părintele Serafim sunt Potopul din Cartea Facerii (1961) și Creationismul stiintific (1974), ambele de Dr. Henry Morris.] Depinde doar de felul dovezilor de care te servesti. Este o ceva foarte ipotetic. Nu este nici pe departe la fel de clar precum Cartea Facerii.

2. Datarea cu Carbon 14

STUDENT: Ce ne puteti spune despre sistemul de datare cu Carbon 14 ?

Părintele SERAFIM: Datarea cu carbon se foloseste doar pentru substante organice. Perioada de înjumătățire al Carbonului 14 este de 5700 de ani, deci e limpede că această metodă nu poate merge prea departe în urmă. Unii cred că se poate ajunge cu ea până la 20 000 de ani sau mai mult, dar aceasta ar implica atât de multe presupuneri, încât nu poate fi precisă. Chiar apărătorii ei spun că te poti încrede în ea cam până la 3000 de ani în urmă, dar, dacă se merge mai departe, devine din ce în ce mai puțin demnă de încredere. Sistemul se bazează pe un întreg set de presupozitii.

[Robert Lee, redactor sef adjunct la revista Anthropological Journal of Canada, scrie despre incertitudinea datarii cu radiocarbon: "Problemele metodei de datare cu radiocarbon sunt incontestabil adânci si serioase. În ciuda celor 35 de ani de perfectionare tehnologică si unei mai bune înțelegeri, principiile ce stau la baza metodei au fost puternic puse la îndoială... Continuarea folosirii metodei depinde de un demers de tipul 'Îndreptării pe parcurs', permitând aici o contaminare, dincolo o fractionare si ajustare ori de câte ori este posibil. Astfel că nu e de mirare că cel puțin jumătate din datari sunt respinse. E de mirare faptul că cealaltă jumătate ajunge să fie acceptată. [...] Indiferent cât de 'utilă' este, totusi metoda radiocarbonului nu este capabilă să ofere rezultate precise si demne de încredere. Există mari discrepante, cronologia e neuniformă si relativă, iar datele acceptate sunt de obicei datele selectate" ("Radiocarbon, Ages in Error", în Anthropological Journal of Canada, vol. 19, nr. 3, 1981, pp. 9; 29).]

Conform specialistilor, cel mai de încredere sistem de datare nu este ra diocarbonul, ci datarea după inelele de crestere a copacilor [dendrocronologie]. Recent s-au putut testa o întregă serie de lucruri, comparându-se datele sistemului radiocarbon cu datele oferite de cercurile copacilor, si s-a descoperit că metoda datării cu radiocarbon se abătea mult mai mult decât se credea. Calculele după inelele copacilor aveau tendinta să dea vârste mai mari cu câteva secole decât cele cu radiocarbon. Alte metode radiometrice se folosesc pentru a obtine vârste de milioane si miliarde de ani: metoda potasiu-argon etc. Si aceste metode se bazează pe tot felul de idei preconceptute; trebuie să accepti acele idei preconceptute înainte ca sistemul să "functioneze".

[Datarea cu radiocarbon de bazează pe un alt set de presupuneri decât celelalte metode. Pentru o scurtă trecere în revistă a acelor presupuneri vezi Henry M. Morris, Scientific Creationism, op. cit., pp. 140-49; 162-67.]

Toate pornesc de la presupunerea că nu a existat vreo contaminare de-a lungul secolelor între un element si celălalt, si că nici unul dintre elementele finale [componentele "fiice"] nu a fost prezent la început. Evolutionistii nu stiu aceste lucruri; ei presupun că totul era uniform, de la zero până la ceea ce cunoastem acum. Dacă lucrul acesta e adevărat, iar rata schimbării a fost uniformă, atunci putem calcula vârsta fosilelor oarecum precis; dar dacă nu e adevărat, întregul sistem poate fi foarte departe de realitate. Au existat greseli notorii. Oamenii au făcut teste radiometrice asupra unor roci care se formaseră de puțin timp, si au ajuns la vârste de până la trei miliarde de ani.

3. Straturile geologice

STUDENT: Ce ne puteti spune despre diferitele straturi, precum cele din Marele Canion, despre care se presupune că s-au depus cu o anume periodicitate ?

Părintele SERAFIM: Exista o vastă problematică stiintifică legată de straturi. Straturile nu au etichete care să spună: "Eu am cinci milioane de ani vechime; eu am zece milioane de ani vechime". Există o carte excelentă pe

această temă, Potopul din Cartea Facerii (The Genesis Flood) de Henry Morris, în care el interpretează straturile în termenii unei singure catastrofe, adică Potopul lui Noe. Prezentarea este științifică. O puteți cerceta și puteți vedea dacă are sau nu dreptate.

Cred că ar trebui ca mai mulți oameni să privească ambele fete ale medaliei și să vadă care model are mai mult sens. În foarte multe privințe modelul evolutionist are lipsuri în ceea ce privește straturile; de fapt, chiar evolutionistii însisi ti-ar spune, probabil, același lucru. Întrebarea este: oare celălalt model este mai corect ?

Când se ajunge la ceva de felul straturilor, este vorba, desigur, de o problemă științifică. Depunerea straturilor este, evident, un proces științific ce a avut loc în timp.

[Una dintre cele mai interesante cercetări în domeniu a fost făcută de geologul francez Guy Berthault, întâi la Institute de Mechanique des Fluides din Marsilia, iar apoi la laboratorul hidraulic de la Colorado University's Engineering Research Center. "Începând din 1985", scrie Richard Milton, "Berthault a realizat o serie de experimente de laborator ce cuprindeau vărsarea unor sedimente în niste recipiente mari cu apă în mișcare, pentru a studia structura internă a straturilor și felul cum are loc stratificarea... Berthault a descoperit că... sedimentele se azează la fund aproape imediat, dar particulele fine erau separate de particulele mai mari de curentul apei, dând impresia de straturi... Rezultatele au fost publicate de către Academia Franceză de Științe în 1986 și 1988 și au fost prezentate la Congresul național al sedimentologilor de la Brest în 1991... Lucrările de laborator nu au fost făcute izolat, ci au fost suplimentate cu observații pe teren ale unor dezastruri naturale precum inundația de la Bijou Creek, Colorado, din 1965, formațiile sedimentare ce au urmat erupției de la Mount St. Helens din 1980, ca și forajele marine făcute de vasul Glomar Challenger în 1975... După Berthault, "Experimentele contrazic ideea lentei construirii a unui strat după altul. Scala temporală se reduce de la sute de milioane de ani la una sau două catastrofe ce produc aproape instantaneu stratificări" [Berthault, Comptes-Rendus Academie des Science II, 3 decembrie 1986, 16 februarie 1988]. Aceste cuvinte aparent inocente vestesc moartea ideii că existența miilor de metri de sedimente este în sine o dovadă în favoarea unei vârste mari a pământului" (Milton, Shattering the Myths of Darwinism, ed. cit., pp. 77-78). (n. ed.)]

Prin urmare, este altceva decât cele Șase Zile ale Facerii - este vorba despre ceea ce a avut loc după cele Șase Zile. Este un lucru supus dezbaterii științifice.

4. O chestiune de modele

Părintele SERAFIM: Savanții dispun de ceea ce se cheamă modele. Ieri am vorbit de modelul ptolemeic - în care pământul e centrul universului, iar toate stelele și planetele se învârt în jurul pământului. Întrucât, după cum se poate observa, planetele se mișcă în jurul pământului cu viteze diferite de ale stelelor, trebuia ca astronomii ptolemeici să aibă teorii despre felul cum mergeau înapoi și înainte, formau cifra opt etc. Cum puteți vedea chiar acum, în ultimele șase luni sau cam așa, Saturn și Jupiter au fost pe cer împreună. Dacă le-ați fi observat, ați fi putut vedea cum la început una mergea înainte, apoi amândouă au mers înapoi, apoi Saturn a devenit mai palidă iar Jupiter mai strălucitoare. După modelul copernican se poate explica de ce se întâmplă așa, fiindcă ele sunt în faze diferite în orbitele pe care se rotesc în jurul soarelui. Din punctul nostru de vedere ele par a se apropia, când de fapt ele nu fac decât să se rotească în jurul soarelui. Un alt exemplu e Venus. Chiar acum Venus a devenit încă o dată luceafăr de seară în jos, la orizont.

Acum câteva luni era luceafăr de dimineață - fiind deja acolo în zori înainte de răsăritul soarelui.

Modelul ptolemeic a fost dovedit deficitar fiindcă nu explica faptele la fel de bine ca modelul copernican. Copernic a spus că, dacă interpretăm pământul și celelalte planete ca rotindu-se în jurul soarelui, atunci toate mișcările capătă sens; adică sunt foarte ușor de explicat matematic. Până la urmă acest lucru a fost acceptat. Astăzi, calculând conform modelului copernican, putem trimite nave spațiale până aproape de Saturn fără să gresim; de fapt este chiar ceva uimitor de precis. Pare deci evident că toate planetele se învârt în jurul soarelui, chiar dacă, după observațiile noastre, soarele se rotește în jurul pământului.

Prin urmare, este foarte important ce model adoptăm. În cursul de față vom studia modelul patristic despre cele Sase Zile ale Facerii.

5. Originea corpurilor ceresti (cosmogonia patristica)

Părintele SERAFIM: Relatarea Cărtii Facerii despre Ziua a Patra a Facerii este greu de adaptat ideilor obisnuite despre univers, fiindcă Scriptura și Sfintii Părinti afirmă cu certitudine că soarele a fost creat în aceeași zi, după ce pământul, plantele și copacii existau deja. Mai mult, Părintii spun că soarele, luna și stelele (ca și toate găurile negre și tot ce se mai află în spațiu) au fost create în Ziua a Patra într-o clipită. Dumnezeu a făcut un semn cu mâna și toate au luat ființă, la distanțe de triliarde de mile. Bineînțeles că Dumnezeu este mai mare decât universul, deci de ce nu ar fi fost în stare să facă acest lucru? Pentru el nu e deloc greu.

Aceasta dă o cu totul altă perspectivă asupra lumii. E o întreagă cosmogonie - explicarea începutului lucrurilor.

Cosmogonia evolutionistă modernă, popularizată de oameni precum Carl Sagan, susține că a existat un punct care a avut un "big-bang", iar apoi totul s-a dezvoltat din el fără nici un Dumnezeu.

[Omul recunoscut a fi "părintele" cosmogoniei Big-Bang-ului a fost Abatele George Lemaître (1894-1966), un preot iezuit. Într-o zi a anului 1931, pe când citea un articol despre originea și sfârșitul lumii, i-a venit ideea că universul a explodat și apoi a evoluat dintr-un "atom primordial". Contemporan cu colegul său iezuit Teilhard de Chardin, el a încercat să facă pentru astronomie ceea ce Teilhard făcuse pentru biologie: să creeze o sinteză a creștinismului cu concepția evolutionistă a științei moderne. Desigur că "atomul primordial" este echivalentul cosmogonic al "supei primordiale" a lui Darwin (din care se presupune că a apărut și a evoluat viața). "Ideea de evoluție", scria Lemaître, "a jucat un rol important în dezvoltarea astrofizicii... Evoluția lumii poate fi asemuită cu un spectacol de artificii ce tocmai s-a încheiat" (C.G. Lemaître, The Primeval Atom, D. Van Nostrand Company, New York, 1950, pp. 87, 78). (n. ed.)]

Dacă crezi acest lucru, este firesc să crezi că cel mai mare corp, soarele, a apărut primul, iar apoi a făcut să apară cumva pământul. Sunt tot felul de teorii despre cum a făcut acest lucru. Unii cred că soarele s-a format dintr-un nor de gaze și praf, iar căldura sa a făcut ca gazul să fie eliminat, rămânând numai praful, care s-a condensat și s-a răcit, formând planetele. Alții cred că soarele s-a ciocnit parțial cu o stea călătoare, făcând gazele să fie smulse de pe suprafața solară, gaze care mai târziu s-au transformat în planete. Diferențele teoriilor sunt în întregime speculații, fiindcă nimeni nu a fost acolo în acele momente, iar astfel de lucruri nu mai au loc în prezent. Poate că ele sunt în concordanță cu ceea ce credem noi că trebuie să fie adevărat, întrucât ni se pare că toate corpurile mai mari trebuie să fie anterioare celor mai mici. Dar după Cartea Facerii și după Sfintii Părinti, pământul - acest mărunțis neînsemnat, această picătură din univers - a fost primul, iar grozavul soare a apărut după el.

Astăzi filosofii atei le place să spună că dimensiunea relativă a pământului dovedește că omul e doar o picătură pierdută în univers. Ei spun: "Pământul este atât de mic, iar universul atât de mare - deci evident universul e mai însemnat decât omul, iar Dumnezeu nu a făcut totul pentru om". Dar dacă gândești în termenii celor spuse de Părinti - că soarele a fost făcut după ce pământul exista deja - atunci este limpede că totul a fost făcut pentru om.

STUDENT: În galaxia noastră există mulți alți sori. Spun ceva Sfintii Părinti despre acești sori?

Părintele SERAFIM: Nu, fiindcă ei cunosteau mai puțin despre alcătuirea universului decât stim noi acum. Pur și simplu nu există practic vreun motiv să vorbim prea mult despre ei, în afară de a spune că ei se află acolo și că i-a făcut Dumnezeu. Singurul loc unde stim că locuiește omul este numai acesta.

STUDENT: Există vreo contradicție între înțelegerea ortodoxă a facerii lumii și faptul că există mai mult decât un soare ?

Părintele SERAFIM: Nu, fiindcă pentru noi există un singur soare.

STUDENT: Ceilalți sori sunt stele.

Părintele SERAFIM: Da. Pentru noi nu sunt sori. Soarele e un lucru deosebit, centrul vieții noastre, care ne dă lumină și căldură, pe lângă care creștem și fără de care nu putem trăi. Celelalte stele nu sunt pentru noi centrale, ca aceasta. Dacă ar exista alți sori, cu alte pământuri, lucrurile s-ar complica. Dar nu avem nici o dovadă că ceva de felul acesta ar fi adevărat.

Scripturile și Părinții privesc întotdeauna lucrurile așa cum se văd de pe pământ. Nu te poți plasa într-un loc ipotetic, în vreo altă galaxie, ca să te uiti înapoi spre pământ. Acesta e un mod cu totul abstract de a privi lucrurile, fiindcă noi nu ne aflăm acolo, ci aici. Nouă ni s-a spus ceea ce avem nevoie să știm spre a ne mântui sufletele, nespunându-ni-se nici măcar un singur lucru despre acești alți sori, planete etc. Dacă ne-ar fi fost de folos să le știm, Dumnezeu ni le-ar fi spus.

Este totuși un lucru interesant: toate datele sondelor spațiale trimise către alte planete până acum parcă ne-ar da indicații deliberate spre a ne arăta că pământul este locul vieții. Alte locuri sunt corpuri moarte.

STUDENT: Ce părere aveți despre speculațiile privitoare la ființele de pe alte planete ?

Părintele SERAFIM: Oamenii care caută ființe de pe alte planete intră în legătură cu o întreagă filosofie ocultă a vieții care vorbește despre existența unor ființe superioare ce vin să ne salveze și să ne dea ajutor; nu trebuie decât să ne prostemăm în fața lor și ei ne vor da toate puterile de care avem nevoie. În fapt, toate miturile despre ființe de pe alte planete corespund cu ceea ce știm despre diavoli și despre felul cum ei lucrează. Dacă începem să speculăm despre aceste ființe și ne lăsăm cuprinși de idei despre rase superioare de extraterestri - totul duce către diavoli. În afară de îngeri, singurul fel de ființe inteligente despre care știm sunt diavolii.

6. Creationistii științifici

Părintele SERAFIM: Există o multime de scrieri în prezent privitoare la problema creației și evoluției, problemă ce a devenit vitală mai ales în ultimii zece sau douăzeci de ani.

Recent a apărut un articol foarte părtinitor în revista Time, unde erau luați în răs cei ce sunt împotriva evoluției, prezentați ca niște fraieri - imbecili ce se întorc la vremurile de dinaintea Procesului Maimuțelor al lui Scopes, și așa mai departe.

["Darwin din nou pe banca acuzatilor - Creationistii 'Științifici' atacă teoria evoluției", în rev. Time, 16 martie 1981, pp. 80-82. Articolul se încheie cu un citat din Theodosius Dobzhansky: "Nimic nu are sens în biologie, decât numai în lumina evoluției." (n. ed.)]

Dar citirea scrierilor unora dintre creationiști este ceva foarte interesant. Există un grup în San Diego, numit Institutul de cercetări creationiste, care a scos câteva cărți foarte interesante. Una dintre ele se numește "Creația: realitățile vieții", abordând câteva dintre problemele științifice; o alta este despre fosile: "Evoluție ? Fosilele spun nu !" Există o carte excelentă cu titlul "Creationism științific", destinată a fi manual pentru licee. Mai există o carte bună și serioasă despre dinozauri, deloc greoaie. Ea nu pomeneste nimic despre evoluție, ci doar spune povestea dinozaurilor. Este o carte pentru oameni ce vor să citească fără să li se bage pe gât tot felul de ipoteze științifice.

Grupul de care am pomenit este foarte bun, căci nu încearcă să se ocupe de Biblie. Ei știu că nu pot pătrunde în scolile publice dacă fac acest lucru, astfel că scot cărți (precum Creationismul științific) ce prezintă materialul dintr-un punct de vedere pur științific. Și nu îl prezintă doar ca niște antievolutioniști, ci prezintă două modele. Așa cum v-am vorbit despre modelul copernican față în față cu cel ptolemeic, ei prezintă modelul creationist față în față cu cel evolutionist, apoi pun întrebarea: care model explică mai bine faptele? Cartea Creationismul științific dă o serie de fapte, apoi dă explicația conform modelului creationist și conform celui evolutionist. Ei cred că modelul creationist are mai mult sens, căci evolutioniștii sunt obligați să alcătuiască tot felul de "cicluri" și "epicicluri" spre a explica tot felul de lucruri stânjenitoare.

În 1960, celebrul film "Procesul maimutelor", despre procesul lui Scopes din 1925, a influențat puternic felul cum privea publicul larg dezbateră creatie/evoluție. Filmul îl înfățișa pe faimosul avocat ateu Clarence Darrow ca pe un mare erou, întrucât apăra știința, progresul, viitorul omenirii s.a.m.d. Dar lucrurile nu stăteau chiar așa.

[În realitate, acest film (bazat pe piesa scrisă de Jerome Lawrence și Robert E. Lee) era o redare foarte departe de realitate a procesului și evenimentelor din jurul lui. În viața reală procesul lui Scopes nu a fost o acțiune penală serioasă, ci o înscenare juridică folosită ca test de către A.C.L.U. John T. Scopes a fost un apărător voluntar, care nu a riscat niciodată să ajungă la închisoare. Vezi Phillip E. Johnson, Defeating Darwinism by Opening Minds, ed. cit., pp. 24-32.]

Dar după apariția filmului mulți oameni ce stăteau la îndoială în privința evoluției s-au cam speriat, fiindcă nu voiau să fie acuzați că sunt împotriva progresului și a științei.

Cu toate acestea, în ultimii douăzeci de ani s-au scris câteva tratate științifice foarte interesante pe această temă, punând în discuție numeroasele "dovezi" îndoielnice asupra evoluției, dovezi ce sunt prezentate în manualele școlare ca adevăr și fapt real, dar, când le examinezi mai îndeaproape, descoperi că nu sunt realități de fapt. De pildă, ei pun în discuție așa numitul fapt că embrionul uman recapitulează mostenirea sa evolutivă, că pe gât există fante branhiale etc. Dar dacă citești orice manual evolutionist de azi despre embriologie, vei afla că acesta este un mit. "Pantele branhiale" nu au nimic de-a face cu evoluția sau cu recapitularea; pur și simplu așa se dezvoltă embrionul. De fapt, dezvoltarea creierului, nervilor, inimii etc. înăuntrul embrionului contrazice total modul cum ar trebui să aibă loc dacă ar trebui să fie recapitularea mostenirii evolutioniste.

Există o multime de lucruri despre evolutionism care, chiar dacă nu dorești să crezi din start una sau alta dintre păreri, te fac să te oprești, să-ți pui întrebări și să chibzuiesti mai mult asupra probelor pro și contra. La fel se întâmplă și cu sistemul datării radiometrice și cu interpretarea evolutionist-uniformistă a straturilor geologice. Există o carte excelentă a profesorului de geologie Henry Mords, numită Potopul din Cartea Facerii, ce încearcă să interpreteze straturile, vârsta ghetii etc. în termenii Potopului lui Noe. Cartea prezintă dovezi și este alcătuită foarte științific. Poți să o citești și să fii sau nu de acord cu ea, dar este prezentată la nivel științific.

Institutul scoate lunar un buletin de informații numit Acts and Facts, prezentând lucrările lor, și în fiecare număr există o mică completare ce tratează un aspect al evoluției sau creației. Au avut numeroase dezbateri publice în cursul ultimilor cinci ani în universități, care s-au bucurat de o bună participare; uneori au venit mii de studenți. Savanții creationiști sunt foarte bine pregătiți - au citit tot ce s-a scris recent - pe când savanții evolutioniști sunt adesea așa de încrezători în ei însșiși, încât nu prea sunt la curent cu ultimele evenimente. Astfel că în ultimul număr al revistei Science, care e foarte evolutionistă, unul dintre articole spune că s-a ajuns într-o situație așa de proastă în prezent - savanții evolutioniști sunt așa de prost pregătiți și predau studenților așa de precar - încât nu ai decât să aduci un savant creationist cu trei sau patru fapte din ultimii cinci ani, și-i va reduce la tăcere pe evolutioniști. Astfel că evolutioniștii au început să se trezească și să-și spună că și-au neglijat datoria de a-și crește odraslele în spiritul cuvenit. Acum încearcă să-i educe mai bine, spre a se întoarce la principiile originare ale evoluției.

7. Diferite idei evolutioniste

Părintele SERAFIM: Există o doză atât de mare interpretare personală cuprinsă în teoria evolutionistă, încât, dacă ceri evolutionistilor să-ti explice cum are loc evoluția, nu se pot pune de acord asupra unui singur răspuns. Ei obisnuiau să spună că evoluția are loc prin selecție naturală cuplată cu mutațiile: mici schimbări care, după un număr de generații, duc în final la un nou fel de creatură. Dar se întâmplă că mutațiile sunt, în general, așa de dăunătoare, încât nu se poate explica nici un fel de progres prin mutații. Chiar în prezent se discută aprins dacă nu ar trebui eliminat complet gradualismul darwinist și să se adopte o altă teorie. Ultima idee la care au revenit - o idee lansată în urmă cu patruzeci de ani - se numește teoria "monstrului dătător de speranță". Proeminentul genetician Richard Goldschmidt [de la Berkeley University of California] a lansat această idee fiindcă a văzut că cumularea selecției naturale cu mutația nu poate produce structuri complexe.

[Teoria a fost respinsă la început de darwinisti, în 1940, când a fost propusă pentru prima dată de Goldschmidt, dar a fost rehabilitată în 1980 de evolutionistul Stephen Jay Gould de la Harvard, în cunoscutul său articol "Reînțoarcerea monstrului dătător de speranță". (n. ed.)]

De pildă, nu poți explica ochiul printr-o serie de schimbări treptate, căci fie ai ochi, fie nu ai. Organismul care ar dobândi dintr-o dată retina sau altă parte a ochiului nu ar avea la ce să o folosească. Trebuie să se împerecheze cu o creatură cu aceleași caracteristici, iar apoi caracteristica trebuie să se păstreze până ce se dezvoltă într-o formă superioară, ca în final să se dezvolte ochiul întreg. Pur și simplu acest lucru nu se poate întâmpla; nu are nici un sens. Ochiul trebuie să apară dintr-o dată întreg.

[In cartea sa The Blind Watchmaker (Ceasornicarul orb) (1985), apologistul neodarwinist Richard Dawkins a încercat să explice evoluția ochiului. Argumentele lui Dawkins au fost respinse cu probe de către biochimistul Michael Behe în fecunda sa carte Darwin's Black Box (Cutia neagră a lui Darwin) (1996), ed. cit., pp. 15-22; 36-39. Phillip Johnson comentează: "A trece de la Dawkins la Behe este ca și cum ai trece din biblioteca copiilor în laborator" (Johnson, Objections Sustained, ed. cit., p. 54). (n. ed.)]

Prin urmare, Goldschmidt a sugerat că evoluția are loc în salturi - mutații pe scară largă ce duc la un "monstru dătător de speranță" care este în stare să supraviețuiască și să se reproducă.

Goldschmidt a invocat această teorie spre a explica originea păsărilor. Aripa unei păsări e un lucru extraordinar. Dacă o reptilă are doar un os ce îi iese din spate, ea nu va fi prea bine adaptată supraviețuirii. Ea trebuie să aibă două aripi întregi care funcționează, și trebuie să existe un mascul și o femelă cu același fel de aripi ca să le poată reproduce. Deci ideea "monstrului dătător de speranță" sugera că o reptilă a depus un ou din care a ieșit o pasăre ! Oamenii se întorc acum cu seriozitate la această idee și caută să găsească un acord între ea și darwinism, dându-și seama că micile schimbări nu pot produce structuri extrem de complexe.

[Un alt motiv pentru care paleontologul Stephen Jay Gould voia să reabiliteze teoria "monstrului dătător de speranță" era nevoia de a argumenta lipsa speciilor intermediare din arhiva fosiliferă. Revizuirea teoriei lui Goldschmidt de către Gould, numită "echilibru punctual", este dezbătută în mod curent de către evolutionisti. Vezi Johnson, Darwin on Trial, ed. cit., pp. 32-44 și Denton, Evolution: A Theory in Crisis, ed. cit., pp. 192-95. (n. ed.)]

Ideile de acest fel trebuie discutate de savanți, dar și pentru noi este interesant să știm despre ce anume discută.

8. Limitele schimbării biologice

Părintele SERAFIM: Oricare dintre speciile existente încă în prezent în jurul nostru descinde, într-o succesiune neîntreruptă, din același fel de creaturi din trecut. Sunt multe specii ce nu mai există azi; dar până la stingerea lor au rămas același fel de făpturi care erau de la început.

Înăuntrul fiecărui fel de creaturi se pot observa numeroase schimbări. De pildă, coteiul și ciobănescul german provin din același fel, dar rămân tot câini, și se pot împerechea și reproduce. La fel se întâmplă și cu "rasele" de oameni: deși arată foarte diferit, toate tin de același fel.

Cei ce își spun creationiști nu susțin că nu există schimbări. Există o multime de schimbări în natură, dar toate au loc între anumite limite. Iată întreaga problematică a dezbaterilor despre evoluție și creație: sunt oare limitele bine definite după "gen" - care poate să nu fie exact același lucru cu "specia" - ori totul provine dintr-un glob original de materie organică ce s-a dezvoltat, dând toate felurile de lucruri. Tot ceea ce știm în prezent despre codul genetic pare a fi împotriva ideii din urmă. Un organism nu poate "evolua" în ceva ce nu se potrivește cu codul său genetic [Adică ceva aflat în afara marjei de variație specificate de ADN pentru acel organism anume. (n. ed.)]. În prezent o mare parte din discuțiile dintre evolutioniști se învârt în jurul întrebării cum este posibil acest lucru. Noi încă nu am aflat cum.

[Cartea cea mai bună pe această temă este Not by Chance ! (Nu întâmplător !) de Dr. Lee Spetner, expert în codul genetic. (n. ed.)]

9. "Evoluția umană"

STUDENT: Ce credeți despre oamenii fosili care au fost descoperiți ?

Părintele SERAFIM: În ultimii ani au apărut o multime de teorii. În Africa, soții Leakey făceau tot felul de descoperiri în fiecare an. Bineînțeles că fiecare persoană ce face descoperiri dorește ca "omul" său să fie strămosul întregii omeniri; astfel că vrea să răstoarne toate ideile anterioare, să aducă una nouă și să pretindă că el a găsit "veriga lipsă". Așa că luăm întotdeauna cu prudență spuselor acestor oameni.

În 1959 Louis și Mary Leakey au descoperit un craniu al unei specii stinse de maimute, *Australopithecus* ("Maimuța sudică"), despre care toată lumea a presupus că era maimuța-strămos pentru toți oamenii fosili - *Homo erectus* etc. Cinci ani mai târziu ei au anunțat că au descoperit fosile umane în același strat cu cele ale *Australopithecului*.

[Statutul de maimuță dispărută al Australopithecului a fost stabilit încă din 1954 prin anatomie comparată de către zoologul Solly Zuckerman. Faptul că oameni adevărați au trăit în același timp cu australopithecii indică faptul că aceștia din urmă nu au nimic de-a face cu originea omului. În urma descoperirilor soților Louis și Mary Leakey, fiul lor Richard Leakey a descoperit și el fosile de Australopithecus și Homo erectus în același strat. (n. ed.)]

Intrucât s-au găsit și unelte de piatră, ei și-au numit noua descoperire *Homo habilis* sau "Omul îndemânatic".

["Din 1964 încoace", scrie Richard Milton, Homo habilis a fost reevaluat și s-a sugerat că unul din oasele mâinii este o bucată de vertebră, că alte două oase ar fi putut aparține unei maimute ce trăia în copaci, și că alte șase provin de la un ne-humanoid neidentificat. Dar oricare ar fi meritele descrierii originare, rămâne faptul că Homo habilis este o ființă umană - nu veriga lipsă. S-a calculat că Homo habilis avea un creier mic: poate doar jumătate din mărimea celui al oamenilor moderni obișnuiți. Dar, așa cum a arătat Dr. A.T. White, habilitățile erau și mici de statură, astfel că creierul lor nu era mic în raport cu mărimea corpului, fiind mai curând asemeni pigmeilor moderni.

Intr-adevăr, unul din aspectele hazlii ale descoperirii lui Homo habilis este acela că în timp ce darwinistii își concentrău atenția să interpreteze oasele degetelor și vertebrele la Olduvai Gorge (locul unde s-au descoperit fosilele lui Homo habilis), încercând să alcătuiască scrisorile de acreditare ale acelei creaturi ca fiind veriga lipsă, se pare că au trecut cu vederea faptul că la numai câteva sute de mile spre vest, în pădurile Zairului, se află populația Mbuti, care au de obicei doar - patru picioare și șase inci - înălțime și, ca statură, mărime a creierului și chiar ca mod de viață sunt comparabili cu Homo habilis. Dar acești Mbuti sunt oameni moderni în toată puterea cuvântului, cu excepția faptului că nu se uită la documentare TV și nu primesc premii de la societățile de finanțare a științei" (Shattering the Myths of Darwinism, ed. cit., pp. 206-207). Vezi și Lubenow, Bones of Contention, ed. cit., pp. 157-166. (n. ed.)]

Acest lucru a întors pe dos întregul scenariu al evoluției umane, fiindcă în teoria evolutionistă un strămos nu se poate găsi în același strat cu descendentii săi. Și Homo erectus a fost scos din locul său și plasat după Homo habilis; iar acum se spune că ființele umane ce au folosit unelte de piatră au trăit în urmă cu două milioane de ani.

Bineînțeles că toate aceste lucruri sunt doar presupuneri. Există atâtea lipsuri și dificultăți în felurile teorii, încât fiecare evolutionist încearcă mai mult să-și impună propriile pretenții.

Există chiar și mistificări de-a dreptul. Când studiam zoologia la facultate, în anii 1950, una dintre dovezile evoluției omului era "Omul de Piltdown". Începând din 1890, a existat o căutare concertată pentru a se găsi veriga lipsă, despre care se credea că ar fi jumătate maimuță și jumătate om. Așa că, în 1911, un englez istet pe nume Charles Dawson a luat un craniu uman, l-a combinat cu osul maxilar al unei maimuțe și a completat dinții de maimuță. Un an mai târziu Teilhard de Chardin a descoperit și caninul care lipsea. Cu maxilarul său foarte primitiv și craniul foarte avansat, acest "Om de Piltdown" a fost socotit a fi un strămos evolutionist al omului. Unii savanți l-au pus la îndoială și au avut discuții aprinse, dar marea majoritate l-au acceptat. În sfârșit, în 1950, niște savanți l-au testat cu metoda de datare cu Carbon 14, care dă rezultate destul de precise până pe la 2000-3000 de ani vechime. Ei au descoperit că o parte era mai veche, iar cealaltă era mai nouă, astfel că s-a dovedit că erau două creaturi diferite. [În 1982, imediat după moartea Părintelui Serafim, s-a descoperit că maxilarul aparținea cu siguranță unui urangutan. (n. ed.)] Prin urmare, totul a fost discreditat.

STUDENT: Ce ne puteți spune despre descoperirile craniilor omului de Neanderthal ?

Părintele SERAFIM: În prezent se acceptă că Omul de Neanderthal este Homo erectus: aceeași specie cu omul, dar altă varietate - nu mult mai diferită față de om decât este englezul de chinez.

[La sfârșitul anului 1980 câțiva evolutioniști au sugerat ca omului de Neanderthal să i se redea vechea denumire de Homo neanderthalensis. Totuși chiar și aceștia admiteau că neanderthalienii erau contemporani cu ființele umane moderne și se puteau încrucisa cu ei. Vezi Lubenow, Bones of Contention, ed. cit., p. 68. (n. ed.)]

De fapt, oamenii fosili sunt foarte puțin numeroși. Și, desigur, totul se bazează pe felul cum interpretezi: este om sau maimuță ?

[Richard Leakey își citează colegul paleontolog David Pilbeam care spunea: "Dacă ai aduce un om de știință inteligent dintr-o altă disciplină și i-ai arăta slabele dovezi pe care le-am găsit, cu siguranță că ti-ar zice: Las-o baltă; nu prea ai cu ce să mergi mai departe. Desigur, nici David și nici alții dintre cei implicați în cercetarea omului nu pot urma acest sfat, dar rămânem deplin conștienți de pericolele de a trage concluzii din probe atât de incomplete" (Richard E. Leakey, The Making of Mankind, Michael Joseph, Londra, 1981). (n. ed.)]

Nu este chiar simplu să găsești ceva între cele două specii. Pe nici o fosilă pe care o vezi, fie că e a oamenilor "primitivi" sau a maimuțelor "avansate", nu scrie "Eu sunt strămosul oamenilor de azi". Deci nu poți spune dacă e strămos, văr sau nici un fel de rudă. Depinde cum interpretezi. Până acum nu există de fapt vreun om vechi convingător care să arate cu adevărat ca și cum ar fi intermediar între om și maimuță. Există diferite feluri de oameni fosili, unii "primitivi", unii cu crani mari, unii cu crani mici; dar nu se deosebesc între ei mai mult

decât se deosebesc diferiții oameni ce trăiesc în prezent. Deci cei ce trebuie să aducă dovezi în acest caz, cred eu, sunt aceia care vor să dovedească că unul se trage din celălalt.

Desigur că toată problema descendentă unuia din celălalt ridică o multime de întrebări față de textul Facerii - de pildă, despre genealogii. Dacă omul are milioane de ani vechime, trebuie să alcătuiesti niste uriase epicecluri spre a rezolva genealogiile Patriarhilor. Unii chiar spun că Patriarhii nu sunt persoane adevărate: ei ar fi în realitate doar niste denumiri pentru mari perioade de timp.

10. Limitele investigațiilor științifice

STUDENT: Nu sunt surprins când spuneați că ideile despre evoluția umană se schimbă, pe măsură ce se descoperă mai multe lucruri ce contribuie la teoria evoluției. Până la urmă vom vedea cum întreaga imagine a evoluției iese la lumină.

Părintele SERAFIM: Totul depinde de premisele de la care pornesti, fiindcă adeseori premisele sunt foarte puternice.

STUDENT: Vreau să spun că în general, în știință, ei merg cu o teorie, apoi descoperă că presupunerile lor erau incorecte, așa cum ai spus. Apoi sunt nevoiți să-și schimbe teoria, iar acest lucru este un pas, un spor de cunoaștere în știință.

Părintele SERAFIM: Da. Există unele puncte slabe și în teoria evoluției însăși, așa cum se înfățișează astăzi. Desigur, trebuie să înțelegem că și cuvântul acesta are mai multe înțelesuri. Evoluția unei anumite varietăți de cintezoși sau așa ceva - nu are legătură cu discuția noastră. Este vorba doar de o schimbare înăuntrul aceleiași firi. Dar evoluția ca teorie despre originea lumii - acest lucru e dincolo de domeniul științei. Este o speculație despre începuturi, la fel ca anticele speculații grecești despre infinitatea lumii sau existența ei vesnică etc.

Spre a putea să accepti teoria evolutionistă despre origini, așa cum e prezentată de obicei în prezent, trebuie să accepti că cele Sase Zile ale Facerii nu sunt o lucrare suprafirească, adică o lucrare de tip diferit față de ceea ce se întâmplă în prezent. După tâlcuirea Bisericii, este o mare deosebire: au existat Sase Zile ale Facerii, în care Dumnezeu a făcut întreaga lume, lucru pe care nu îl mai face defel astăzi. Deci nu se poate deduce cum anume au fost. Probabil că poți face deducții cel mult până în acel punct, dar nu poți deduce cum a fost cu adevărat începutul. Deci cred că în această privință savanții ar trebui să fie mult mai puțin dogmatici în felul cum privesc și discută despre începutul însuși.

Textul Facerii arată foarte clar că cele șase lucrări au fost cu totul în afara sferei cunoașterii noastre de azi. Nu putem ști nimic despre ele, afară de ceea ce Dumnezeu însuși a ales să ne descopere. Tocmai de aceea așa zice că savanții rămân pe dinafară când încearcă să deducă începutul din ceea ce se întâmplă în prezent. Poți duce ideea uniformistă (adică faptul că toate s-au petrecut cu aceeași viteză cu care se întâmplă acum) până la un anumit punct - poate până la câteva mii de ani. Mai departe este foarte îndoielnic că totul s-a petrecut mereu în mod constant.

11. Cronologia biblică

STUDENT: Stim oare cât de vechi este pământul după cronologiile biblice ?

Părintele SERAFIM: Problema este controversată. Textul grecesc (Septuaginta) și textul ebraic (masoretic) al Facerii sunt diferite. După Septuaginta, lumea are cam 7500 de ani vechime; după textul ebraic, are cam 6000 de ani vechime. Este o discrepantă evidentă. Cum putem rezolva probleme de acest tip ? Părinții admit că poate exista o oarecare greșală care să se fi transmis; pot fi simple greșeli de copiere etc. Fericitul Augustin are un întreg capitol despre acest lucru. [Fericitul Augustin, Cetatea lui Dumnezeu 15.13. (n. ed.)] Poate că unii copisti au adăugat sau au scos ici și colo câte o sută de ani atunci când au copiat textul. Părinții admit că în

Scriptură pot fi mici greseli. Nu există nici o învățătură patristică care să spună că trebuie să definim lumea ca având exact 7490 de ani vechime. Poate fi ceva mai mult sau ceva mai puțin: nu este ceva atât de important.

Dar faptul că Adam a trăit acum șapte sau opt mii de ani, sau a trăit în urmă cu milioane de ani - aceasta este o întrebare importantă. Este un subiect însemnat ce influențează întregul text al Facerii. Trebuie să înțelegem cine a fost Adam - dacă a fost sau nu o persoană s.a.m.d. Dacă a trăit în urmă cu milioane de ani, apar o grămadă de întrebări pe care trebuie să ti le pui despre felul cum omenirea a interpretat tradiția începând de atunci.

12. Preexistența sufletelor, reîncarnare și evoluție

STUDENT: De ce credea Origen că sufletul a coborât în timp din tărâmul duhovnicesc ?

Părintele SERAFIM: Se afla sub influența unor filosofi care spuneau că materia este rea. Oamenii priveau în jur și vedeau că păcatele se produc din pricina cărnii, astfel a apărut ideea, mai ales între manihești și cei cu învățături similare, că materia însăși este răul iar sufletul e un lucru nobil, întemnitat în materie. De aici au ajuns la ideea că sufletul a petrecut odinioară într-un alt tărâm.

STUDENT: De ce au coborât sufletele în materie dacă materia este rea ?

Părintele SERAFIM: După Origen, aceasta se datora faptului că au păcătuț în acel alt tărâm. Este vorba de o concepție dualistă asupra universului: există un aspect bun - sufletul, și unul rău - materia, trupul. Pe de altă parte, concepția creștină vede sufletul și trupul laolaltă, cunoscând că trupul se va transfigura cu adevărat. De fapt, cum vom vedea când vom studia Cartea Facerii, trupul la început era diferit de felul în care a ajuns după cădere.

STUDENT: A fost oare influențat Origen de idei orientale ?

Părintele SERAFIM: Neîndoielnic. La Alexandria, unde trăia Origen, ve neau oameni din India care predau acolo. Unul dintre profesorii lui Origen era din India.

STUDENT: Ideea preexistenței sufletelor seamănă cu ceea ce învață hin duismul despre transmigrarea sufletelor și "reîncarnare".

Părintele SERAFIM: Corect.

STUDENT: Și ce legătură are cu evoluția ?

Părintele SERAFIM: Ideea aflată îndărătul cosmogoniei evoluției este aceea că totul provine dintr-un singur filament: la început a existat o singură picătură, din care provin toate vietățile: animale, insecte, plante etc. (Desigur, teoria are imense dificultăți, fiindcă trebuie să arăți cum anume, în acea pică- tură originară, au apărut simultan codul genetic și mijloacele translației sale; apoi trebuie să arăți cum s-a adăugat informația spre a produce codul genetic pentru om și toate celelalte creaturi. Acest lucru nu a fost nicicând realizat.)

Ideea "reîncarnării" se aseamănă prin faptul că, după concepția vechilor budisti, hindusi, greci și romani, ea cuprindea transmigrarea în diferite creaturi, fiare sălbatice, insecte și chiar plante. (În vremurile moderne oamenii au schimbat această idee: ei susțin că în "vietile anterioare" au fost ființe umane, fiindcă nu le place ideea de a fi fost maimute sau copaci sau altoeva. Oamenilor le place să creadă că au fost Napoleon sau Iulius Cezar, dar nu le place să creadă că au fost o grindă de stejar pe undeva prin Roma. Se linguesc pe ei însisi.)

Îndeobște, putem spune că ideea că totul este una - ca un singur "Lant de Lumină" ce se împarte în diferite feluri de ființe - nu este deloc acceptată de Sfinții Părinți. Ei spun că toate felurile de făpturi au fost prezente la început, iar sământa lor produce același fel de făpturi până la sfârșitul vremii.

13. Natura Raiului

Părintele SERAFIM: Înainte de a începe un nou capitol, poate cineva să facă un rezumat despre felul cum era Raiul pământesc ?

STUDENT: Nu este lumea materială așa cum o cunoaștem noi, dar nici un tărâm intelectual, ci unul oarecum intermediar. E mai curând un loc fizic rarefiat.

Părintele SERAFIM: Da. Si era pe pământ sau în cer ?

STUDENT: Niciunde. Cred că era ridicat deasupra pământului.

Părintele SERAFIM: Da, dar de fapt la început era parte a pământului, chiar dacă era probabil pe un loc mai înalt. Iar acum ?

STUDENT: Este un loc care există în mod real, dar nu poți ajunge acolo într-un mod lumesc, geografic.

Părintele SERAFIM: A mai fost cineva acolo în ultimele mii de ani?

STUDENT: Tâlharul de pe cruce [cf. Luca 23, 43].

Părintele SERAFIM: Așa e, dar el nu s-a mai întors să ne povestească. S-a întors oare cineva ?

STUDENT: Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos din Constantinople.

Părintele SERAFIM: Da. Si mai cine ?

STUDENT: A mai fost un bucătar dintr-o mănăstire.

Părintele SERAFIM: Corect, Sfântul Eufrosin Bucătarul.

STUDENT: Este vreunul dintre cei pomeniți în cartea Sufletul după moarte ?

Părintele SERAFIM: Da, sunt unii dintre cei pomeniți acolo care s-au reîntors ca să ne povestească. Ei spun întotdeauna, precum Sfântul Pavel, că nu pot descrie exact ceea ce au văzut. Ei dau anumite descrieri ale Raiului (de pildă Sfântul Andrei vorbește despre plante, o grădină minunată, și cerul însuși deasupra ei), dar e ceva așa de departe de experiența noastră normală, încât nu pot vorbi prea mult despre el. Ei au văzut starea în care urmează să ajungem în veacul viitor.

Raiul a fost un loc aparte de pe pământ care a fost făcut, după Sfântul Efreem Sirul, împreună cu plantele, în Ziua a Treia. În Ziua Sasea Dumnezeu l-a așezat în el pe om. La obârșie a fost un loc al pământului, ca spre a arăta că omul era sortit să urce de pe pământ la cer. Nu era în întregime material, ci dintr-o materie rafinată pe care nu o înțelegem. Dar, din pricina căderii omului, acest aspect ceresc al pământului - o parte specială a pământului dintru început - s-a ridicat cumva și a dispărut din vederea noastră, deși încă suntem în stare să ne întoarcem în el. În același timp, după cădere, pământul dintru început a căzut într-o stricăciune.

STUDENT: Când a fost făcut iadul după părerea Părinților ? A fost făcut o dată cu facerea cerurilor sau o dată cu facerea pământului ?

Părintele SERAFIM: Iadul nu a fost făcut în mod concret, tot așa cum nici răul nu a fost făcut în mod concret. Iadul este doar locul și starea unde au căzut îngerii căzuți. Cu alte cuvinte, într-un anumit sens, ei însuși l-au făcut. Scriptura vorbește despre locul "gătit diavolului și îngerilor lui" [Mat. 25, 41], dar nu pomeneste cum a

luat fiintă. Nu ni se povesteste amănuntit nici despre îngeri, nici despre căderea lor; există doar scurte referiri ici-colo. Este vădit că acestea s-au petrecut înainte de apariția sarpeului din Cartea Facerii.

Mai sunt alte întrebări ? Este greu de înțeles acest concept despre un lucru care nu e nici cu totul material, nici cu totul duhovnicesc ?

STUDENT: Suntem foarte obișnuiți să gândim dualistic: materialul în opoziție cu spiritualul.

Părintele SERAFIM: Așa este. În veacul viitor vom avea trupuri, dar vor fi trupuri duhovnicești. Va fi un tărâm asemănător cu Raiul de la început, deși Raiul era mai "grosier", adică relativ material. Tărâmul viitor va fi un sălas duhovnicesc, dar în același timp în el vor exista trupuri

[Sf. Simeon Noul Teolog scrie despre zidirea reînnoită din veacul viitor: "Toate vor fi mai presus de cuvânt, ca unele ce vor întrece toată gândirea, iar fiind duhovnicești și dumnezeiești, se vor uni cu cele inteligibile și se vor face un alt Rai inteligibil și un Ierusalim ceresc, asemănat și unit cu cele ceresti, și o mostenire neclintită a fiilor lui Dumnezeu" (Discursuri teologice și etice, ed. cit., p. 130). (n. ed.)]

Care a fost primul exemplu de astfel de trup ?

STUDENT: Hristos înviat.

Părintele SERAFIM: Da - trupul înviat al lui Hristos, care putea trece prin uși închise și prin ziduri. Putea arăta că mănâncă, deși El nu avea nevoie să mănânce; El avea rani ce puteau fi atinse, dar arăta așa de diferit, încât ucenicii nu L-au recunoscut atunci când L-au văzut. Este o stare foarte tainică, totuși tine de trup.

STUDENT: Dacă Adam și Eva nu ar fi căzut, ar fi putut Adam să înainteze până la starea desăvârșirii fără Hristos ?

Părintele SERAFIM: Teoretic poți gândi și așa. E o altă problemă faptul dacă Hristos ar fi venit oricum. Dumnezeu știa ce voia să facă de mai înainte și știa cum se vor petrece lucrurile. Și lucrurile erau astfel, încât Hristos a venit. Dar nu ar fi fost nevoie ca El să vină să ne mântuiască dacă Adam nu ar fi păcătuit.

Desigur, sunt lucruri foarte adânci. Mai târziu voi cita câteva dintre slujbele ce vorbesc despre aceste lucruri. Teologia Bisericii ni se dă neconținut în slujbe, fiindcă ea ne face să ne amintim de unde venim și încotro mergem.

14. Voința liberă

STUDENT: Când Adam a căzut, și-a dat seama în acel moment că are voință liberă ?

Părintele SERAFIM: De îndată ce nu a ascultat, și-a dat seama că era gol, a văzut că fugea de Dumnezeu și a început să caute scuze. Cu alte cuvinte, i s-a deschis întreaga cale care este urmarea păcatului. Deci a văzut acest adânc în el însuși - că era în stare să aleagă răul, chiar dacă nu ar fi vrut cu adevărat să-o facă.

STUDENT: Deci nu era cu totul conștient de voia sa liberă până în acel moment ?

Părintele SERAFIM: Ei bine, Părintii spun că, deși era matur cu trupul și foarte înalt cu cugetul, totuși era încă foarte naiv, nefiind încercat. Era în starea bunătății fără să fi fost ispitit de către rău.

STUDENT: Deci a știut Adam ce anume face atunci când a căzut ?

Părintele SERAFIM: Știa un lucru: că există o poruncă. Dar nu era încă încercat în ascultarea poruncilor și, în simplitatea sa, a căzut.

STUDENT: Inainte de a mânca din măr, Adam constientiza ce este răul ?

Părintele SERAFIM: Cred că începutul constientizării răului a fost, proba bil, atunci când a observat că există ispite.

[Sf. Ioan Gură de Aur scrie: "Adam [înainte de cădere] stia că ascultarea era bună si neascultarea era rea; si-aceasta a aflat-o încă mai limpede când, după ce a mâncat din pom, a fost izgonit din Rai si lipsit de acea fericire" (Opt omilii. la Facere 7, 3). (n. ed.)]

De nu ar fi căzut, constientizarea în sine i-ar fi putut fi ca si cum ar fi gustat din pom fără a cădea. Dacă ar fi fost matur si pregătit, ar fi putut cunoaste urmările răului fără a cădea el însusi în rău.

Totusi, aceasta e doar părerea mea. Părintii nu vorbesc despre acest aspect aparte, dar spun că pomul cunoasterii binelui si răului este numai pentru oameni maturi.

(în trecut fie spus, nici unul dintre Sfintii Părinti nu spune că fructul a fost măr. Nu ni se spune nimic anume despre aceasta; era doar un pom cu fructe.)

15. Facerea lui Adam si a Evei

STUDENT: Dumnezeu a creat doar un bărbat si o femeie ? Sau Adam si Eva sunt reprezentantii unui anume fel de persoane sau grup de persoane ?

Părintele SERAFIM: El a creat întreaga fire omenească într-un om - întâiul om, Adam - iar din carnea lui a luat-o pe prima femeie. Din ei provine restul omenirii.

STUDENT: Când Dumnezeu a creat-o pe Eva din coasta lui Adam, a luat însusirile proprii firii femeiesti din Adam sau a înzestrat-o cu alte însusiri complementare ?

Părintele SERAFIM: Nu ni se spune. I-a dat toate acele însusiri pe care trebuia să i le dea, pornind de la acea coastă. Coasta unui bărbat nu produce o femeie; deci este o minune. Dumnezeu a luat o parte din Adam spre a arăta că obârșia omenirii este una singură. Întregul omenirii este deja prezent în omul dintru început. Oricine s-a născut după aceea - din acest unic om - are aceeasi fire, acelasi chip al lui Dumnezeu, care se vădește în suflet.

STUDENT: Trupul si sufletul omului erau făcute de la început să fie despărțite ?

Părintele SERAFIM: Nu. Dacă Adam nu ar fi murit, nu am mai fi avut de ce să vorbim despre trup si suflet, fiindcă trupul însusi s-ar fi subțiat si s-ar fi făcut asemenea sufletului. Până la urmă am fi ajuns în starea de trup duhovnicesc.

STUDENT: Dumnezeu a insuflat un suflet si în Eva ?

Părintele SERAFIM: Pe calea pe care o stie El, i-a dat si ei acelasi lucru pe care l-a dat lui Adam. Nu ni se dau amănunte de acest fel. Este pur si simplu o minune dumnezeiască.

STUDENT: De ce se numeste Hristos al doilea Adam ?

Părintele SERAFIM: Noi suntem urmasii lui Adam. Chiar dacă Adam nu ar fi căzut si nu s-ar fi pus început modului de reproducere animală, ar fi existat un mijloc oarecare de nastere din acest unic om. Toti oamenii se trag din Adam, astfel că Adam este ca si omenirea. Adam a nimicit întregul plan pentru omenire, dar Dumnezeu a fost mai "istet", căci El si-a "închipuit" de mai înainte cum să împlinească planul fără Adam. Prin urmare, Acela prin Care este reasezată firea dintru început a omului, prin Care ni se dă prilejul să fim din nou în Rai, se numeste al Doilea Adam.

STUDENT: Oare nu spune Sfântul Pavel despre felul cum moartea a venit la toti printr-un singur om ?

Părintele SERAFIM: Asa e, moartea a venit de la un om si viata vine de la un Om.

[Cor. 15, 21-22: Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om si învierea mortilor. Căci, precum în Adam toti mor, asa si în Hristos toti vor învia. (n. ed.)]

Fiindcă Adam a gustat din pom, firea noastră s-a schimbat. De-aceea, când vorbesc despre firea omului, Sfintii Părinti se referă uneori la firea căzută, stricăcioasă, pe care o avem ca urmare a căderii; dar uneori (de pildă Avva Dorothei) vorbesc despre firea dintru început a omenirii, spre a ne da o imagine a stării la care ar trebui să ne întoarcem.

Dar, fiindcă a venit vorba, ideea romano-catolică este diferită. Ei spun că întru început omul era firesc, având un har supraadăugat care îl făcea suprafiresc; iar când a căzut, a pierdut harul si s-a întors la starea în care a fost făcut. Este o conceptie cu totul diferită, care se potriveste cu evolutia, căci dă de înteles că întreaga creatie era naturală la început, iar Dumnezeu nu a făcut toate nesticăcioase. După conceptia romano-catolică, Adam nu a fost făcut nemuritor; el a devenit nemuritor atunci când Dumnezeu i-a adăugat harul. Dar în conceptia ortodoxă omul a fost făcut nemuritor; întreaga sa fire era diferita, iar când a căzut acea fire s-a deformat si s-a schimbat. Desigur, ne putem încă întoarce la starea dintru început, dar numai dacă harul lui Dumnezeu, prin Hristos însusi, ne ridică din nou.

STUDENT: Dar starea la care noi ne străduim să ajungem nu este starea în care era Adam; este starea în care Adam ar fi trebuit să ajungă.

Părintele SERAFIM: Corect. Dar starea dintru început este chipul celeilalte stări, fiindcă era deja aproape de ea.

16. Mentea lui Adam

STUDENT: Cunoasterea pe care o avea Adam era o revelatie dumnezeiască. El nu si-a dobândit cunoasterea asa cum facem noi acum. Este corect ?

Părintele SERAFIM: Da. Când animalele au venit înaintea lui el nu stia despre ele. El le-a dat dintr-o dată ceea ce Dumnezeu i-a pus în minte.

STUDENT: Totul era duhovnicesc.

Părintele SERAFIM: Da. Era ceva foarte înalt. Avem o imagine a acestui lucru atunci când un părinte văzător cu duhul vede pe cineva pentru prima oară si îi spune pe nume, îi spune păcatele si îi spune ce să facă pentru a si mântui sufletul. Este exact acelasi lucru. Este lucrarea lui, dar numai prin harul lui Dumnezeu. Mentea sa îi dă această informatie neasteptată, dar el poate face acest lucru numai fiindcă este în legătură directă cu Dumnezeu.

STUDENT: Spun oare Sfintii Părinti că închipuirea tine de firea noastră căzută ?

Părintele SERAFIM: Da.

STUDENT: Închipuirea este acum atât de prezentă în gândirea noastră !

Părintele SERAFIM: Corect.

STUDENT: Cum anume gândea Adam ? Cum spun Părintii că era starea mintii sale ?

Părintele SERAFIM: Era starea numită trezvie, nipsis în grecește. Cu alte cuvinte, el privea lucrurile și le vedea așa cum sunt. Nu era "gând" duplicitar.

[Sf. Grigorie Sinaitul (1265-1346) scrie: "Inceputul și pricina gândurilor este împartirea prin neascultare a amintirii simple și unitare a omului. Prin aceasta a pierdut și amintirea de Dumnezeu. Căci, făcându-se din simplă compusă și din unitară felurită, și-a pierdut unitatea împreună cu puterile ei" (Cuvinte felurite despre porunci 61, Filocalia vol. 7, ed. cit., p. 108). (n. ed.)]

De fapt, nu numai că se uita la ele și le vedea așa cum sunt, ci a și numit toate fapăturile pe măsură ce veneau înaintea lui.

STUDENT: Dar am auzit pe unii zicând că închipuirea e legată de puterile noastre creative, care sunt oglindirea puterilor creatoare ale lui Dumnezeu. Acesta e un lucru bun, în felul acesta realizăm lucruri minunate...

Părintele SERAFIM: Depinde ce anume înțelegi prin cuvântul "închipuire". Ea are mai multe aspecte. Unul dintre aspecte este capacitatea creatoare, care e parte a firii noastre originare.

STUDENT: Și cu această capacitate a numit Adam fapăturile ?

Părintele SERAFIM: Corect. Dar în starea noastră căzută acest talent creator se amestecă cu gândirea duplicitară: privești lucrurile și îți închipui altceva. Deci cuvântul "închipuire" are două înțelesuri, dar în starea noastră căzută este întotdeauna legat de gândirea duplicitară.

[Sf. Maxim Marturisorul (580-662) învată: "Mintea lui Adam la început nu era pătrunsă de închipuire, care stă între minte și gânduri, clădind un zid în jurul minții și neîngăduindu-i să intre în cele mai simple și lipsite de chipuri ratiuni (logoi) ale existențelor zidite". Sfântul Nicodim Aghioritul (1748-1809) explică cum anume amăgește diavolul prin închipuire: "Diavolul are o foarte strânsă legătură și familiaritate cu închipuirea... Căci el, fiind creat de Dumnezeu întâi ca o minte simplă și fără formă ori chip, ca și ceilalți îngeri dumnezeiești, a ajuns mai târziu a iubi formele și închipuirea. Închipuindu-și că își poate aseza scaunul mai presus de ceruri și se poate face precum Dumnezeu, a căzut din starea de inger de lumină și s-a făcut diavol al întinericului... Diavolul folosește închipuirea ca unealtă a sa. El l-a înșelat pe Adam prin închipuire și i-a starnit în minte nălucirea de a fi asemenea cu Dumnezeu. Înainte de neascultare, Adam nu avea însusirea închipuirii" (Sf. Nicodim Aghioritul, Războiul nevăzut I, 25). (n. ed.)]

STUDENT: După părerea Sfinților Părinți, de ce a apărut închipuirea și gândirea duplicitară ?

Părintele SERAFIM: Aceasta pare a fi o parte firească a stării noastre căzute. Nu mai vedem lucrurile întocmai cum sunt, fiindcă suntem slabi - suntem, într-un fel, incapacități. Privim lucrurile și nu prea le mai vedem așa cum sunt. Când ne trezvim, reușim; dar de obicei nu suntem în stare.

STUDENT: Acum vedem că prin oglindă, în ghicitură [1 Cor. 13, 12].

Părintele SERAFIM: Așa este. Adam vedea întreaga zidire limpede, atât zidirea de jos, cât și pe cea de sus. Și, prin urmare, cunostea pe deplin realitatea de fapt a tuturor lucrurilor, numai că avea nevoie de experiență spre a fi încercat.

STUDENT: Am citit undeva că oamenii își folosesc închipuirea spre a recâștiga imaginea Raiului pe care l-au pierdut.

Părintele SERAFIM: Bine, poți să spui așa, căci e evident că omul, odată căzut, tânjește după fericire. Chiar necredinciosii și oamenii care socotesc că ei nu cred în Dumnezeu și nu ar accepta Raiul sau ceva de felul acesta - totuși tânjesc după fericire. Și, desigur, numai în Biserică primim plinătatea fericirii și aflăm calea către ea, care trece prin urmarea lui Hristos pe Cruce. Dacă te apuci de scris poezii, ești foarte înflăcărat vreme de o zi, dar în ziua următoare cazi în deprimare. Pur și simplu nu poți să treci dincolo de firea ta în acest mod. Ca să

poti să-ti depășesti firea căzută este vădit că Cineva de sus trebuie să te ridice. Insi Acela ce a făcut firea trebuie să te schimbe.

STUDENT: M-ar interesa să aud mai multe despre felul cum a numit Adam animalele.

Părintele SERAFIM: Intrucât Adam era la început într-o stare de nepătimire, mintea sa era într-o stare foarte înaltă atunci când Duirmezeu a adus animalele înaintea lui ca să le dea nume. Adam a dat nume animalelor după însusirile lor. Cu alte cuvinte, el avea un fel de facultate suprafirească; mintea sa era limpede ca cristalul, încât vedea imediat care erau însusirile fiecărei făpturi și ce nume trebuie să aibă. Desigur, limba vorbită de el s-a pierdut. Noi nu mai avem acea limpezime a mintii; este un lucru cu totul mai presus de noi.

Sfântul Simeon Noul Teolog spune că Adam era "un împărat nemuritor peste o zidire nemuritoare" - nu doar Raiul, ci întregul pământ. Desigur, Raiul a fost făcut ca să-i fie sălas. El a fost plăsmuit în afara Raiului, pe pământ, iar apoi dus în Rai, locuința sa. Animalele nu erau direct în Rai; ele au fost "aduse" acolo. Nouă ne-ar părea a fi niste fiinte paradisiace, dar de fapt ele erau în afara hotarelor Raiului și au fost aduse în el atunci când Adam le-a numit. Când Adam a căzut, s-a întors pe pământul de unde venise. A fost trimis din nou afară, să trăiască pe pământ cu sudoarea frunii sale.

17. Raiul și cerul

STUDENT: în viața viitoare omul va fi în Rai sau în cer. Raiul și cerul sunt același lucru sau nu ?

Părintele SERAFIM: Din punctul nostru de vedere, al celor ce suntem așa de departe, este același lucru. Multumeste lui Dumnezeu dacă ajungi în oricare din ele. Dar se pare că vor exista deosebiri, fiindcă multe lăcăsuri sunt [Ioan 14, 2] și locuri osebite; adică unii sfinți aiung la o mai mare libertate, mai mare apropiere de Dumnezeu, iar alții abia de intră. Și cei blânzi vor mosteni pământul [Ps. 36, 11; cf. Mat. 5, 5]. Sfântul Simeon Noul Teolog spune că aceasta înseamnă că cei blânzi vor mosteni chiar pământul acesta de aici. Deci se pare că unii se vor afla pe pământ, cu putinta de a merge mai sus, alții vor fi pe trepte mai înalte. Nu ni s-a descoperit totul; am fost lăsați doar să aruncăm o privire. Dacă vom intra în acea stare, vom vedea exact ce se întâmplă.

Intreaga zidire - cea care trebuia să fie într-un început - va fi din nou. Nu ni s-a spus dacă vor fi exact aceleași fiare sălbatice anume (căci fiecare făptură individuală are o "personalitate" diferită). Dar vor fi aceleași făpturi. Se pare că va fi exact același sarpe, numai că vom fi prieteni cu el. Chiar scorpionii și tot restul... Dacă nu te mai pot vătăma, atunci toate aceste animale nu mai stârnesc spaima.

STUDENT: Dreptii care au murit deja, precum noii mucenici - se află în Rai, în cer sau într-un loc aparte ? Ce învață Părintii despre aceasta ?

Părintele SERAFIM: Nu putem decât să ne luăm după vedeniile unor oameni, precum Sfântul Salvius [din Albi] care a murit și a ajuns în cer. De obicei, când este vorba în mod specific de Rai, se vede verdeată. Dar Sfântul Salvius a ajuns într-un alt loc, unde nu creștea ceva verde, ci erau doar o multime de oameni în alb: sfinți, mucenici. Cu alte cuvinte, ei sunt în cer. Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos, când s-a dus în Rai, nu a văzut oameni, dar a văzut oameni în cer. Nu ni dau amănunte despre lucruri de felul acesta.

18. Diavolul

STUDENT: în legătură cu vrăjmășia dintre Adam și sarpe: ati spus că diavolul îl pizmuia pe Adam înainte de cădere din pricina bunătăților revărsate asupra lui. Dar ati mai spus și că Adam era inferior sarpeului.

Părintele SERAFIM: Diavolul e superior fiindcă e ființă mintală. Nu e supus trupului. Trupul e un element inferior; deci el este superior. Dar omul urmează să dobândească ceea ce diavolul a pierdut, adică Raiul și cerul. Tocmai de aceea, până azi, diavolul este numai mânie. Îți poți închipui diavolul chiar și după psihologia

omenească. Gândește-te: aveai viață nemuritoare și știai că ești osândit la iad. Apoi o altă ființă, mai prejos de tine, nevrednică nici măcar să o scuipi, urmează să dobândească ceea ce tu ai pierdut. Bineînțeles că vei ajunge groaznic de invidios, căci pentru tine nu există pocăință. Vei continua să încerci să faci tot ce este cu putință ca să îl aduci și pe el în aceeași stare în care te afli tu.

STUDENT: Ati citat din Facere, acolo unde se spune că sarpele va înțepa călcâiul [Pac. 3, 15]. Oare astfel încearcă să ne aducă înapoi în starea în care este el - lipsit de orice nădejde ? Ar fi corect să spunem că în acest fel el încearcă să ne împiedice mersul împreună cu Dumnezeu ?

Părintele SERAFIM: Da. Se pot da multe interpretări acelei propoziții. Înseamnă că diavolul nu are putere să facă prea mult. Dacă ar fi ridicat, atunci ar fi un dusman primejdios; ne-ar musca peste tot.

STUDENT: Dar dacă nu poate face prea mult, cum de e în stare să ne smulgă din orice stare și să ne tragă în cele mai de jos ?

Părintele SERAFIM: Dacă avem harul lui Dumnezeu și nu cooperăm cu diavolul, nu poate; numai dacă noi însine ne lășăm vointa să fie ademenită de către diavol. De fapt, noi însine ne putem lăsa ademeniți, așa cum a fost Adam, chiar fără diavol. Adam putea să păcătuiască și fără diavol, fiindcă văzuse înfățișarea plăcută a fructului oprit și avea deja ispita de a-l dori pentru sine peste porunca lui Dumnezeu.

STUDENT: Poate că e o întrebare cam fără rost, dar ati putea să spuneți ceva despre îmblânzitorii de serpi indieni ? Este într-adevăr ciudat felul cum fac ca serpii să se ridice, să stea drept și așa mai departe.

Părintele SERAFIM: E semnificativ faptul că se ocupă tocmai de acest fel de făpturi. Aceasta arată că, pe undeva, se lucrează cu dracii. La modul general, se poate spune și asta.

STUDENT: Este satana folosit ca unealtă de Dumnezeu ?

Părintele SERAFIM: Oho ! Asta-i o întrebare adâncă.

STUDENT: Știti cum Dumnezeu l-a lăsat pe satana să-l ispitească pe Iov.

Părintele SERAFIM: E adevărat. Noi nu credem în dualism: că există un Dumnezeu și un diavol, și că se luptă între ei - cum cred maniheii. Noi credem că, de fapt, Dumnezeu stăpânește totul; și chiar când lucrurile merg împotriva Lui, le folosește fie pentru mai marea Lui slavă, fie spre a-i aduce pe oameni la mântuire. Deci totul în lume se întâmplă fie pentru că Dumnezeu voințește așa, fie pentru că îngăduie să fie astfel, din pricina libertății, spre a face să se împlinescă un bine și mai mare.

Satana are o personalitate independentă, dar pe termen lung el este cel care pierde. Chiar când pricinuieste un lucru înspăimântător, precum Revoluția Rusească, din ea ies Noii Mucenici, o cutremurătoare pildă pentru oameni. Vă puteți închipui ce s-ar fi întâmplat cu Rusia fără Revoluție, după cum mergeau lucrurile. Probabil că ar fi fost mai rea Grecia de azi - un loc înfricosător de impregnat cu duhul lumesc, ortodox doar cu pretensiile - însă în loc de aceasta a fost pedepsită. Deci, de fapt, din Revoluție a ieșit ceva bun, în ciuda faptului că diavolul a vrut răul. Diavolul e independent, poate face rău, dar Dumnezeu scoate întotdeauna bine pentru cei ce a caror voință dorește binele.

STUDENT: Nu-i așa că diavolul nu poate face nimic fără îngăduința lui Dumnezeu ?

Părintele SERAFIM: Nu, nu poate. Când spunem că diavolul a fost legat pentru o mie de ani - timpul între întâia și a doua venire a lui Hristos aceasta nu înseamnă că nu poate face nimic. Înseamnă că poate face doar ce îi îngăduie Dumnezeu.

[Sf. Petru Damaschinul (sec. XI) învată: "Nu este nimic întâmplător sau rău în zidire, și chiar ceea ce are loc împotriva voii lui Dumnezeu este schimbat în chip minunat de către Dumnezeu în ceva bun. De pildă, căderea diavolului nu a fost voia lui Dumnezeu, dar totuși ea a fost întoarsă în folosul celor ce se mântuiesc" (Filocalia,

vol. 5). *La fel scrie si Sf. Macarie Egipteanul: "Stăpânitorul lumii acesteia [diavolul] le este celor prunci cu duhul toiaș de povățuire si bici care bate. Prin aceasta, precum s-a mai spus si înainte, lor le pricinuieste slavă mare si cinste tot mai multă prin necazuri si ispite, căci din acestea au prilejul de a se face desăvarsiti, iar siesi își gătește o mai mare si mai grea osândă. Peste tot, prin el se împlineste o mare iconomie. Cum s-a zis undeva, răul ajută binelui printr-o intentie care nu vrea binele. Căci sufletelor bune si cu o vointă bună si cele ce par de întristare li se sfârșesc în bine, precum zice Apostolul: Celor ce iubesc pre Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine (Rom. 8, 28)" (Filocalia, vol. 5, Ed. IBMBOR, Bucuresti 1976, p. 315). (n. ed.) După Sfintii Părinti, cei "o mie de ani" pomeniti în Apocalipsă 20, 2 reprezintă perioada între întâia si a doua venire a lui Hristos. Noi ne aflam acum în această perioadă. Vezi Arhiepiscopul Averchie Tausev si Parintele Serafim Rose, Apocalipsa în învățatura Sfintilor Parinti, Ed. Icos, 2000, pp. 216-217. (n. ed.)]*

Când cineva umblă în harul lui Dumnezeu, atunci numai dacă el însusi cade din acela poate diavolul să-i facă ceva. Când avem ispite, ele sunt asemeni sarpelui ce întepă călcâiul: sunt ceva mărunț si trebuie să ne dezbărăm de ele. Numai dacă ne lăsăm coplesiti de ele cădem în deznădejde, mânie si tot felul de păcate. Deci puterea diavolului e foarte limitată.

STUDENT: Dar înainte de Hristos nu era asa.

Părintele SERAFIM: înainte de venirea lui Hristos, satana avea mult mai multă putere, fiindcă fiecare se închina idolilor, care erau demonici.

STUDENT: Dar în întregul ansamblu al lucrurilor, totul era în planul lui Dumnezeu.

Părintele SERAFIM: Sigur că da, dar e un lucru foarte tainic. Totul e cu prins în plan, si totusi fiecare persoană este liberă să facă ceea ce dorește în acest plan. Iar Dumnezeu scoate bunătate si bună rânduială din toate lu crurile, indiferent câti demoni sau oameni doresc să facă rău.

19. Trupul duhovnicesc al lui Hristos

STUDENT: Cum se potrivește Hristos cu locul unde se află acum sfintii si cu starea la care spuneti că trebuia să ajungă Adam ?

Părintele SERAFIM: Iisus Hristos este Dumnezeu.

STUDENT: Da, si Lui îi slujesc sfintii; dar are El un trup duhovnicesc asa cum vor avea sfintii ?

Părintele SERAFIM: Da, are încă trupul Său. Sfântul Andrei, de pildă, L-a văzut pe Hristos tronând în cer.

STUDENT: Dar El este Dumnezeu deja fiintă, si noi ne împărtășim cu El duhovniceste.

Părintele SERAFIM: Da, Dumnezeu este pretutindeni. El este Lumina. Dar Hristos se află si în cer, în trupul Său cel înviat. Cum se întâmplă practic acest lucru nu suntem vrednici să stim; adică, dacă vom merge alături de El, vom sta de vorbă cu El. Dar ia gânditi-vă - El a mers pe pământ cu ucenicii Săi.

STUDENT: Asa se explică. El este Dumnezeu deja fiintă, dar...

Părintele SERAFIM: Dar a luat trup. S-a făcut asemeni nouă, si deci acel trup este acolo, în lumea cealaltă. În cer ne vom întâlni cu Dumnezeu duhovniceste, dar si cu El în trupul Său.

STUDENT: Si vom avea părtășie cu el în fiinta Sa ?

Părintele SERAFIM: Nu. Există o învățătură a Sfântului Grigorie Palama despre fiinta și energiile lui Dumnezeu. Noi nu avem nici un contact direct cu Dumnezeu în fiinta Sa, dar îl cunoaștem în energiile Sale (în har).

STUDENT: Deci sfinții nu au contact cu fiinta dumnezeirii ?

Părintele SERAFIM: Nu, ei au contact prin energii, și astfel se fac părtași cu Dumnezeu. Noi nu putem gândi ca Dumnezeu: nu putem gândi gândurile Sale sau să gândim ce anume făcea înainte de facerea lumii, sau alte lucruri de acest fel. Putem doar să participăm după cum ne îngăduie El, prin harul Său.

20. Tăria cerului

STUDENT: Ce anume era tăria ?

Părintele SERAFIM: Iată o întrebare foarte interesantă. Dati-mi voie să fac un scurt rezumat. Textul Facerii vorbește despre o tărie ce despărtea între apa care era sub tărie și între apa care era deasupra tarii (Fac. 1, 7). Mai târziu, în Grecia antică, a apărut teoria că universul era compus din zece sfere, cu pământul, luna și fiecare planetă ocupându-și propria sferă.

[Prorocul Moisi, autorul Cărtii Facerii, a trăit în secolul XVI î.H. Conceptul grecesc al universului sferic a fost lansat întâi de Pitagora, în sec. 6 î.H. și revizuit de Euxodus în sec IV d.H. (n. ed.)]

Unii, sub influența acestei teorii, au crezut că textul Facerii învătă că exista un fel de castron de sticlă peste pământ. Sfântul Vasile cel Mare a discutat anume această problemă, spunând că nu exista așa ceva: era doar o forță a naturii care despărtea apele de deasupra - adică un fel de ape mai rarefiate - de apele de dedesubt.

În vremea lui Noe, când a început Potopul, ferestrele cerului s-au deschis și apele au intrat. Cu alte cuvinte, se pare că tăria "s-a sfărâmat", astfel că acea forță naturală ce ținea apele de deasupra a fost cumva dezlegată. Acesta e unul din motivele pentru care Potopul a fost un dezastru universal. Apele de sub pământ s-au ridicat în sus, și în același timp apele ce se aflau mai înainte deasupra tarii au venit în jos.

Există o teorie foarte incitantă, avansată de unele persoane, în legătură cu faptul că curcubeul a fost dat lui Noe ca semn că nu va mai fi un nou potop, ceea ce arată că ploaia așa cum o cunoaștem și curcubeul legat de ea au fost experimentate atunci pentru prima oară. Unele studii au arătat că în urmă cu vreo cinci mii de ani s-a produs o anumită schimbare în atmosfera pământului care a permis radiației cosmice să o străbată.

[Studiile respective se bazează pe măsurarea formării radiocarbonului în atmosfera superioară a pământului, care are loc printr-un complicat set de reacții între radiația cosmică ce pătrunde și Nitrogenul 14 din atmosferă. Data de cinci mii de ani a fost furnizată de Robert L. Whitelaw, consilier nuclear și profesor de inginerie mecanică la Virginia Polytechnic Institute and State University. Vezi Scientific Creationism, ed. cit., pp. 165-166. (n. ed.)]

Este foarte posibil ca apele de deasupra tarii să fi fost un strat de nori peste întregul pământ, ce producea un efect de seră. Resturile fosile din întreaga lume dovedesc faptul că în trecut pământul avea un climat cald universal, cu multă umezeală, pentru o viață vegetală și animală îmbelsugată. Pe lângă dovezile fosile, același lucru îl dovedește și faptul că există resturi de animale în solul înghețat din Insulele Arctice din nordul Siberiei - zone ce nu ar fi putut întreține astfel de animale în condițiile climatice prezente.

[După E.H. Colbert, un evolutionist, "Multe linii de dinozauri au evoluat în timpul celor 100 de milioane de ani sau mai mult ai istoriei mezozoice în care au trăit... în acele zile pământul avea un climat tropical sau subtropical pe mare parte a suprafeței uscatului său, iar în întinsele tinuturi tropicale exista o abundentă de vegetație luxuriantă. Pământul era ses și nu existau munti înalți care să formeze bariere fizice sau climatice" ("Evolutionary Growth Rates in the Dinosaurs", Scientific Monthly, august 1949, p. 71). W..T. Arkell, în cartea

sa *Jurassic Geology of the World* (Hafner Publishing Co., New York, 1956, p. 615) scrie: "O floră destul de bogată de tip temperat prospera înăuntrul sau în apropierea ambelor Cercuri Polare, arctic si antarctic, in Groenlanda de Est si în Grahmland." în 1991, rămășițele fosile ale unui dinozaur vegetarian, de 25-30 de picioare lungime, au fost descoperite la vreo 400 de mile de Polul Sud. încă si mai aproape de Pol (cam la 250 de mile), geologii au găsit mii de frunze bine păstrate, păstrându-si structura celulară originală si continutul organic. (Vezi Raymond Chris, *Chronicle of Higher Education*, 20 martie, 1991). (n. ed.)

J.K. Charlesworth, in cartea *The Quaternary Era* (Edward Arnold Co., Londra, vol. 2, 1957, p.650) afirmă: "Marile turme de mamuti si alte animale (Insulele Noii Siberii din nordul îndepărtat al Asiei au dat mamuti, rinoceri păroși, boi moscati, antilope saiga, reni, tigri, vulpi arctice, gulo-gulo, ursi si cai printre cele 66 de specii animale), aveau nevoie de păduri, fanete si stepe pentru a se hrăni... si nu ar fi putut trăi într-un climat precum cel prezent, cu vânturile sale înghetate, iernile pline de zăpadă, solurile înghetate si mlastinile de tundră care există mai tot anul." (n. ed.)]

21. "Localizarea" Raiului

Părintele SERAFIM: Legătura dintre Rai si lumea contemporană este una foarte adâncă, fiindcă la început Raiul era parte a pământului - un loc mai înalt, ca un fel de munte. Când Adam a fost scos afară din Rai, a coborât în jos pe pantă si a început să trăiască acolo. Apoi Cain avea să coboare si mai jos.

STUDENT: In Facere se spune că râul ce iese din Rai s-a despărțit si s-a transformat în Eufrat si în alte râuri.

Părintele SERAFIM: Da. Se pomenesc patru râuri, interpretate de obicei ca fiind Tigru, Eufratul, Nilul si Gangele. Există diferite interpretări.

STUDENT: Mai există muntele in acel loc ?

Părintele SERAFIM: Nu. Vedeti, ceea ce avem în prezent e o altă realitate. Un singur fapt: a venit Potopul lui Noe, si se pare că au avut loc catastrofe înspăimântătoare în acea vreme - probabil eruptii vulcanice, munti care se ridicau - ale căror rezultate le vedem acum. Este foarte probabil ca înainte de Noe să nu fi existat cele cinci continente pe care le cunoastem acum era un pământ grozav de diferit. Poate că exista un singur continent. Nu avem, de fapt, nici o idee; nu ni se spune nimic despre aceste lucruri. Pământul a devenit asa de diferit, încât azi nu mai putem spune cum era. în prezent cele patru râuri nu mai au acelasi izvor; s-au schimbat. Cu toate acestea, poti arăta locul si poti spune că în acea zonă este leagănul civilizatiei antice; se pare că de acolo provenim toti.

Desigur, acum Raiul a fost despărțit de pământ. Dar oamenii încă ajung în Rai. Stim despre oameni care au fost acolo, precum Sfântul Eufrosin Bucătarul. El a adus înapoi mere, pe care oamenii le-au mâncat ca pe o pâine sfântă. El a experiat Raiul ca si cum ar fi fost ceva fizic, dar era diferit de realitatea noastră materială de fiecare zi. Poti ajunge acolo doar într-o stare de răpire; trebuie să iesi din tine. Raiul s-a dus acum de la noi, fiindcă Adam era la început diferit de ceea ce suntem noi în prezent. El avea o fire mai înaltă. De fapt, Părintii spun că era din carne, dar era o carne oarecum la mijloc între ceea ce numim trup si duh. Este ceva cu totul diferit.

22. Intre Cadere si Potop

STUDENT: După izgonirea lui Adam din Rai, cum era starea de despărțire ?

Părintele SERAFIM: Adam a fost izgonit din Rai, dar se spune că stătea si privea la el. Era încă vizibil, si chiar Cain putea încă să vadă Raiul. Unul dintre Părinti spune că, probabil, până la Potop oamenii puteau încă să vadă Raiul. Nu puteau intra în el, fiindcă erau doi îngeri care îl păzeau, dar stim că erau oarecum mai aproape, fiindcă Dumnezeu vorbea necontenit cu Patriarhii. Era o stare complet diferită, foarte greu de imaginat

acum, fiindcă după Noe începe noua perioadă în care nu mai avem contact cu Dumnezeu în acest fel. Înainte de Potop Dumnezeu venea și vorbea direct chiar și cu Cain, păcătosul.

23. Potopul

STUDENT: Unii spun că Potopul a avut loc doar între Tigru și Eufrat.

Părintele SERAFIM: Acela ar fi fost un potop local. Dar în Scriptură ni se descrie un Potop universal, peste întreg pământul.

STUDENT: De-aceia se găsesc scoici pe vârful muntelui ?

Părintele SERAFIM: Da. Desigur, aceasta se datorează și ridicării muntelui.

Cum anume erau muntii înainte de Potop și cât de mult a urcat apa nu se poate spune în mod decisiv, fiindcă este foarte posibil să fi fost o catastrofă atât de mare, încât întregul pământ dinaintea ei să fi fost cu totul diferit. Se poate ca toți muntii să se fi ridicat în acea vreme. Se vor fi creat trăsături geografice și geologice cu totul diferite. Oamenii care acceptă ideea Potopului în studiile lor - precum Henry Morris în Potopul din Cartea Facerii - spun că cele mai multe stratificări s-au format în timpul și imediat după perioada Potopului, nu vreme de milioane de ani. Cititi cartea.

24. Tâlcuire patristică și critică textuală modernă

STUDENT: Oare Moisi a scris fiecare cuvânt din primele cinci cărți ale Bibliei ? Se știe exact când au fost redactate ?

Părintele SERAFIM: Când se zice la început "cartea lui Moisi etc.", înseamnă "de la Moisi, în tradiția lui". Una dintre cărți (Deuteronomul) pomeneste de moartea lui Moisi; deci nu el a scris acea parte. Nici Psalmii lui David nu au fost scrise toți de David. Poate jumătate sunt scrise de el, iar ceilalți au fost scrise de alte persoane. Biserica Ortodoxă nu-și pune problema dacă fiecare cuvânt e scris de persoana căruia îi este atribuit. Nu ne facem atâtea probleme, fiindcă avem ideea de tradiție, adică aceasta e cartea lui Moisi, "în tradiția lui" Moisi. Partea principală este chiar de mâna lui; alte părți au fost adăugate mai târziu, dar toate sunt în tradiția lui Moisi.

Nu vă pot spune în mod exact când anume au fost redactate cărțile. O mare parte s-au păstrat în tradiția orală. Textul de bază al Facerii a fost descoperit prorocului Moisi. Nu ne facem griji nici măcar să aflăm dacă fiecare cuvânt este chiar așa cum l-a primit. Probabil că protestanții se vor supăra foarte tare. Dar nu ne facem griji fiindcă, dacă se tâlcuiește în Biserică, Biserica însăși este garanția că se va păstra în duhul adevărat. Textul ebraic și cel grecesc se deosebesc într-o multime de amănunte - de pildă, în ce privește vârsta Patriarhilor.

STUDENT: Primul capitol din Facere vorbește de cele Șase Zile și de facerea bărbatului și a femeii. Apoi, în capitolul al doilea, textul pare a o lua de la început, spunând cum bărbatul a fost plăsmuit din țărâna pământului, iar Eva a fost făcută din coasta lui Adam. Parcă ar fi fost două istorisiri.

Părintele SERAFIM: Nu, este doar o repovestire a istorisirii dintr-un alt punct de vedere. O relatare se referă la obârșia Omului însuși; cealaltă se referă îndeosebi la obârșia primilor oameni, Adam și Eva. Erudiții moderni obișnuiesc să spună: "Aha, înseamnă că erau doi autori diferiți, care trebuie despărțiți, și trebuie cercetat punctul de vedere al fiecăruia - ce vrea să spună fiecare ?" Nu este nevoie de așa ceva, fiindcă, chiar dacă textul s-a transmis pe undeva într-o formă mai coruptă, totuși textul de bază a ajuns la noi, și știm că el, ca întreg, ne pune în legătură cu Adevărul.

Deci tâlcuirea Bisericii este cheia pentru a înțelege cum se armonizează cele două relatări. Când dăm peste lucruri de felul acesta, spunem doar că aceeași istorisire este povestită din două puncte de vedere diferite - două accente diferite. Nu este, de fapt, o dificultate reală.

Ideea că trebuie să existe doi autori diferiți sau că există trei Isaia, fiindcă se vorbește despre trei perioade diferite - este ceva foarte pueril. Erudiții moderni pornesc de la premisa că nimeni nu poate vorbi despre viitor. Bineînțeles că, în spiritul acestei idei, ar trebui eliminați toți prorocii.

STUDENT: Uneori uităm că există o întreagă școală teologică ce este în principal umanistă și porneste de la prezumția că o carte ce vorbește despre un lucru din viitor trebuie neapărat să fi fost scrisă mai târziu, astfel încât privea, de fapt, spre trecut.

Părintele SERAFIM: Da, și asta este doar o prejudecată a lor. După credința noastră, noi nu putem pur și simplu să acceptăm acest lucru, fiindcă noi credem că există proroci. Există o carte de prorocii ce încă nu s-au împlinit: Cartea Apocalipsei. După unii erudiți moderni ea nu vorbește despre evenimente viitoare. Însă noi credem că urmează să vedem împlinirea acelor evenimente în viitor, dar într-o formă care este puțin ascunsă. Nu putem spune cu precizie că lumea se va sfârși în 2005 sau la o altă dată anume; dar, pe măsură ce vedem că evenimentele se împlinesc, vedem înțelesul adânc al prorociei care a fost scrisă înainte de eveniment.

Chiar dacă s-ar putea ca unele părți ale Cartii Facerii să fi fost redactate de diferiți copisti în vremuri diferite, s-ar explica astfel unele diferențe de limbaj, dar este un lucru cu totul secundar, care nu afectează esențialul. Esențialul este acesta: despre ce se vorbește în aceste texte? Iată lucrul principal, pe care trebuie să-l avem în minte când tâlcuim orice text sfânt: despre ce anume vorbește textul, care e înțelesul său? Toate micile probleme când a fost redactat și în câte feluri a fost redactat (erudiții chiar analizează textul spre a calcula de câte ori sunt folosite anumite cuvinte, evidențiind anumite sinonime spre a arăta că au fost autori diferiți etc.) - sunt, de fapt, pierdere de timp. Principala întrebare este, iarăși: care este Adevărul cuprins în el? Iar cheia înțelegerii adevărului din Cartea Facerii sau din oricare dintre cărțile Scripturii este învățătura Bisericii transmisă de Sfântii Părinți.

Important este să acceptăm că textul însuși e un întreg, și că el vorbește despre Adevăr; și trebuie să îi dăm cea mai mare cinstită, fiind cuvântul lui Dumnezeu. Când dăm de ceva ce pare a fi o contradicție, trebuie să privim mai în adâncime și să vedem cum au rezolvat-o Sfântii Părinți. Din când în când putem veni și noi cu o mică interpretare. De pildă, am discutat ideea legată de tărie: nici un Sfânt Părinte nu vorbește în mod specific despre această teorie. Omul modern s-a gândit la ea, și are ponderea unei teorii, dar nu e din aceeași categorie cu Adevărul descoperit. E doar un ajutor în tâlcuirea textului.

Extras din : « CARTEA FACERII, CREAREA LUMII SI OMUL INCEPUTURILOR » - de Ieromonah Serafim Rose